

S/S Westfalens tragiska öde

Ett brev ställt till den tidigare intendenten vid Fiskemuseet i Hönö Klåva, Dag Edvardsson, väcker upp gamla minnen.

Ett brev kom från vrakdykaren och historikern Sebastian Dellwig, boendes i Bonn, där han berättar att han ingick i en vrakdykarexpedition ner till det sjunkna skeppet Westfalen, som ligger utanför fyrplatsen Stora Pölsan, för några år sedan. För tillfället jobbar Sebastian på en bokartikel om S/S Westfalen och ville ha lite information.

– Till största delen är det här en okänd del av krigshistorien i Tyskland, vilket jag skäms för. Detta faktum är en av huvudorsakerna till att jag vill medverka i en bok om skeppsvrak. Speciellt vill jag berätta historien om de norska fångarna, som fanns ombord, berättar Sebastian i en telefonintervju vi gjorde med honom en tid efter brevets ankomst.

Eftersom författaren och journalisten Terje Fredh har berättat om händelsen i boken Från Westfalen till Gripen skickad vi en kopia till Tyskland, tillsammans med Dag Edvardssons bilder av Westfalen.

Svenska enheter inblandade

Westfalenolyckan under andra världskriget var en av många andra fartygskatastrofer här på kusten under kriget. I det här fallet blev vårt land inblandat på så sätt att svenska enheter kom att rädda drygt 50

personer från det minsprängda trupptransportfartyget.

S/S Westfalen hade lämnat Norge den 7:e september 1944 för att gå till Tyskland. Ombord fanns ett par hundra tyskar, bestående av besättningen samt soldater på permission, samt ett 50-tal norska fångar. Norrmännen var motståndsmän som tyskarna skulle sätta in som slavarbetare i industrin, eller sändas till koncentrationsläger.

Tufft räddningsarbete

Westfalen gick söderut i Skagerack, medan den svenska jagaren Karlskrona, mer eller mindre parallellt, eskorterade två andra fartyg från Strömstad till Vinga. Vid Väderöarna, utanför Fjällbacka, siktade Karlskrona de fartyg som skulle eskorteras och tillsammans gick de söderut i den svenska neutralitetsleden. Vid fyren Pater Noster passerade Karlskrona den sydgående tyska ångaren. När jagaren närmade sig Vinga fick de se Westfalen minsprängas och nödsignaler skickas upp från tysken.

Mellan de båda båtarna fanns emellertid ett minfält, som Karlskrona fick runda för att kunna undsätta det sjunkande tyska fartyget. Besättningen samt de tyska soldaterna gick i livbåtarna och försökte på så sätt att rädda sig medan de med vapenmakt tvingade bort norrmännen från livbåtarna.

FOTON: FRÅN DAG EDVARDSSONS SAMLINGAR

S/S Westfalen var ett tyskt flygdepåfartyg, som gick på en mina utanför svenska västkusten 1944 under en resa mellan Norge och Tyskland. Bilden visar fartyget innan ombyggnationen 1932, vilket medgav flygplansstart från ramp.

Totalt lyckades endast 5 norska fångar rädda sina liv.

Vid tillfället rädde styv ostlig kuling, eller kanske rent av storm, så räddningsarbetet blev tufft. Under tiden hade lots- och tullbåt, fiskebåtar samt två andra jagare kommit till undsättning. Sammanlagt räddades 52 personer.

Aldrig sett ett så våldsamt hav

År 1944 var Hans Werner Weber matros på Westfalen och han berättade bland annat:

– Jag hade turen att komma i en av livbåtarna. Det var Guds hjälp att vi kunde tas ombord på den svenska örlogsmannen. Jag har aldrig sett ett så våldsamt hav tidigare.

– De döda drev iland i området runt Rönnäng. Bland de omkomna fanns en okänd nazist som kallades "Bankemannen". Han kallades så eftersom han bankade ihjäl fångar på Grini, som var ett interneringsläger för politiska fångar utanför Oslo. Hans kista försökte man gömma men det kom fram vilken det var och folk lade brännässlor på kistlocket.

Trots att vårt land inte aktivt deltog i kriget drabbades många indirekt eller direkt av de dramatiska händelserna i vårt närområde.

– Kocken ombord på en av de svenska båtar, som deltog i räddningsarbetet, var stark som en björn. Han hjälpte till med att ta ombord de nödställda men när han skulle greppa en ung brännskadad killes hand lossnade skinnet. Kocken fick

hela livet leva med den blicken på näthinnan han fick när den livrädde unge mannen gled ifrån honom och ner i det stormpiskade havet.

CONNY ÅQUIST

Ett amfibieplan tas ombord.

Amfibieflygplan kunde starta från en ramp på däck på S/S Westfalen.

De drunknade norrmännen i flaggprydda kistor.

S/S Westfalen byggdes 1905. År 1932 ombyggdes hon till flygdepåfartyg för försök med interkontinentalt postflyg mellan Tyskland och Brasilien. Under kriget ianspråktogs hon och stationerades i Norge som stöd för tyska fjärrspaningsflygplan.